
[2015-36-RE](#)

CAUSA 2015-36-RE

(Ostojic c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 395-2015. Recurs d'empara

Sentència del 22 de desembre del 2015

BOPA núm. 6, del 20 de gener del 2016

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 25 de setembre del 2015, per la representació processal de la Sra. Ivana Ostojic, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 27 de juliol del 2015 i del 2 de setembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la llibertat, reconeguts als articles 10 i 9.1 de la Constitució, respectivament, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets constitucionals al·legats i que ordeni la llibertat de la recurrent;

Vista la Constitució, especialment els articles 9, 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 20 d'octubre del 2015;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 9 de novembre del 2015, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2015-36-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 24 de novembre del 2015, per la representació processal de la Sra. Ivana Ostojic;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Juan Antonio Ortega Díaz-Ambrona;

Antecedents

Primer

En el marc d'un robatori amb força i intimidació en una joieria del centre d'Andorra la Vella ocorregut el 8 de novembre del 2014, la Batllia va practicar diligències d'acord amb les quals va processar la Sra. Ivana Ostojic com a membre d'una xarxa criminal organitzada amb la finalitat de cometre robatoris, sent suposadament el seu paper aquell de facilitar un suport logístic als autors materials dels fets, concretament, subministres per a la seva subsistència, així com subministres mèdics i el seu propi vehicle per garantir la seva fugida. Per tal com la Sr. Ivana Ostojic, de nacionalitat sèrbia, residia a Espanya, es va haver de recórrer a un procediment d'extradició per la seva posada a disposició de la Batllia.

Per consegüent, el 25 de juny del 2015, en presència de la Sra. Ivana Ostojic i de la seva defensa, la Secció d'Instrucció de la Batllia va dictar un aute de processament per la seva presumpta participació en un delictes major de furt amb arma i un delictes major d'associació il·lícita, decretant la seva presó provisional.

Segon

La representació processal de la Sra. Ivana Ostojic va presentar un recurs d'apel·lació contra aquest aute en què impugna tant el processament, com la mesura de presó.

El 21 de juliol del 2015, la representació processal esmentada va registrar un escrit en què demanava al Tribunal de Corts procedir a ordenar la llibertat de la processada, ja que no s'havia resolt el recurs d'apel·lació en el termini legalment establert de 20 dies per l'article 194 del Codi de procediment penal.

Tercer

El 27 de juliol del 2015, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual desestimava aquest recurs d'apel·lació i confirmava la decisió de la Secció d'Instrucció de la Batllia.

Pel que feia al greuge sobre l'exhauriment del termini establert a l'article 194 del Codi de procediment penal, manifestava que aquest es dividia en dues fases de deu dies, la fase d'instrucció i la fase decisòria, i que la segona fase no es podia començar a computar fins que el termini d'audiència del Ministeri Fiscal s'hagués exhaurit, per tal com aquest termini d'audiència finalitzava el 17 de juliol, el Tribunal de Corts havia de pronunciar-se el 27 de juliol, aquest dia inclòs.

Quart

La representació processal de la Sra. Ivana Ostojic va interposar, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions contra aquest aute, per tal com va considerar que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a un procés degut.

Aquesta part retreu al Tribunal de Corts no haver-se pronunciat en apel·lació en el termini de 20 dies establert a l'article 194 del Codi de procediment penal i haver efectuat una interpretació *sui generis* i molt interessada, així com desfavorable a la persona processada i empresonada, alhora que es produïa una dilació materialment injustificada.

Cinquè

El 2 de setembre del 2015, el Tribunal de Corts va dictar un aute que desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions. De manera substancial, el Tribunal de Corts va declarar que la interpretació efectuada de l'article d'aplicació era raonable i raonada i que el fet que la part demandant no compartís aquesta interpretació no vulnerava els drets a la jurisdicció i al procés degut. Mitjançant un incident de nul·litat d'actuacions no es pot pretendre que s'obri una nova instància jurisdiccional en què el mateix òrgan judicial hagi de tornar a examinar els arguments ja rebatuts en la resolució impugnada. Per consegüent, el Tribunal de Corts considerava que no hi havia lloc a acordar la llibertat immediata de la processada.

Sisè

El 25 de setembre del 2015, la representació processal de la Sra. Ivana Ostojic va interposar un recurs d'empara contra els autes del 27 de juliol del 2015 i del 2 de setembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la llibertat, reconeguts als articles 10 i 9.1 de la Constitució, respectivament.

Abans de res, aquesta part precisa que no existeixen elements suficients per considerar la recurrent sospitosa dels delictes dels quals se l'acusa. Tot i manifestar la seva innocència total, com a molt es podria deduir dels fets un "*intent*" de delicte d'encobriment, però convé recordar que la temptativa no està penada. Per aquests motius i, perquè no considera proporcionada la mesura cautelar d'empresonament va interposar un recurs d'apel·lació de l'aute de la Batllia davant el Tribunal de Corts.

Per tal com després de 21 dies no es tenia coneixement de la resolució del Tribunal de Corts, aquesta part va presentar un escrit en què per tal com no s'havia respectat el termini de l'article 194 del Codi de procediment penal, demanava la posada en llibertat automàtica de la processada.

Aquest recurs d'empara rau, segons el parer de la part recurrent, en què el Tribunal Constitucional determini si l'article 194 del Codi de procediment penal esmentat, la redacció del qual és clara, ha de ser respectat *stricto sensu* o pot ser modulad per una interpretació del Tribunal de Corts. D'acord amb aquesta interpretació, el termini ha de començar a computar-se a partir del moment en què el Tribunal de Corts disposi de la causa i no en el moment de la interposició del recurs d'apel·lació, ja que hi ha un "*decalatge*" de dies i aquests dies no es poden imputar dins els 10 dies de la tramitació, ni dins els 10 dies de la resolució.

Sense precisar res més hem de deduir que el Tribunal de Corts va trigar 7 dies en tenir accés a la causa, com tampoc se sap quin és el termini atorgat al Ministeri Fiscal per pronunciar-se, només que el seu termini d'audiència finalitzava el 17 de juliol.

Com ja ha dit aquesta part, l'article esmentat no pot admetre interpretacions particulars, perquè les

lleis penals han de ser precises en exigència dels principis de taxativitat i de seguretat jurídica. Cas de no ser així, s'ha de declarar la seva inconstitucionalitat o si s'han d'interpretar, aquesta interpretació ha de beneficiar sempre a l'encausat.

Sigui com sigui, en aquest cas la disposició és clara i cal respectar la raó de la llei, la voluntat del legislador d'establir un termini màxim per les resolucions dels recursos d'apel·lació en aquesta matèria, evitant així la possibilitat de terminis indeterminats i que es puguin dilatar temporalment en el procés.

El "*decalatge*" adduït pel Tribunal de Corts estableix un termini indeterminat que infringeix el procés legalment establert que ha de ser respectat per tots i vulnera, per tant, el dret a la jurisdicció de la recurrent en el seu vessant del dret a un procés degut.

Conclou que el dret a un procés degut compren els elements processals mínims, necessaris i imprescindibles, i en matèria penal els terminis són un d'aquests elements, perquè afecten directament a la llibertat i als drets dels encausats. I, que en aquest cas, procedeix el restabliment de la integritat de la vulneració al·legada amb l'anul·lació dels autes impugnats i amb la posada en llibertat de la recurrent.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets constitucionals vulnerats i que ordeni la llibertat de la recurrent.

Setè

El 20 d'octubre del 2015, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què s'oposa a les pretensions de la recurrent, perquè els seus arguments no presenten elements d'inconstitucionalitat i, perquè el contingut de les resolucions impugnades no és ni irraonable, ni arbitrari, ni contrari a tota lògica.

En primer lloc, recorda que d'acord amb l'article 86.1 de la Constitució, les normes de competència i de procediment aplicables a l'Administració de Justícia estan reservades a la llei; la seva interpretació i aplicació correspon, per tant, en exclusiva als tribunals ordinaris. En segon lloc, cita la jurisprudència del Tribunal Constitucional, continguda en la sentència del 13 de març de 1997, recaiguda en la causa 96-8-RE, segons la qual "*En definitiva, tot i que correspon a aquest Tribunal pronunciar-se sobre tota lesió al dret a la jurisdicció no li pertoca resoldre respecte a la més adequada fórmula per al còmput dels terminis processals o extraprocessals, ja que es tracta d'un àmbit d'interpretació jurídica de rang legal que correspon per definició als òrgans judicials ordinaris.*"

En aquesta causa conclou que la interpretació efectuada pel Tribunal de Corts està perfectament raonada i és lògica i coherent i el "*decalatge*" s'explica en relació amb la importància de la causa que consta de 7 volums d'actuacions, així com el fet que estan implicades en el delictes 4 persones, actualment detingudes.

El Ministeri Fiscal afegeix que el Tribunal de Corts havia de resoldre sobre una decisió d'instància, trobant-se per tant en fase devolutiva o de revisió de la decisió sobre la privació de la llibertat de la recurrent.

Per consegüent, demana al Tribunal Constitucional la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb allò que disposa l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Vuitè

El 9 de novembre del 2015, el Tribunal Constitucional va admetre a tràmit la causa, sense efectes suspensius, seguidament, va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les al·legacions que estimés pertinents.

Novè

El 24 de novembre del 2015, la representació processal de la Sra. Ivana Ostojic va presentar un escrit d'al·legacions en què s'oposa a l'informe del Ministeri Fiscal i reitera les seves argumentacions i pretensions adduïdes en el recurs d'empara.

Desè

El 7 de desembre del 2015, el Ministeri Fiscal, i, el 9 de desembre del mateix any, la representació processal de la Sra. Ivana Ostojic van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïxen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

Dues són les qüestions més importants plantejades en aquest recurs d'empara. La primera, versa sobre quin ha de ser el *terminus a quo*, per iniciar el còmput dels terminis als quals fa referència l'article 194 del Codi de procediment penal. La segona, tracta de quins serien els efectes d'una resolució dictada fora del termini legal.

Aquest Tribunal Constitucional es pronunciarà sobre ambdós problemes, referits al cas concret que ens ocupa. No entrarà, en canvi, a considerar, ja que és un tema aliè al recurs d'empara, si la conducta de la recurrent resulta o no sospitosa.

Segon

Pel que fa a la primera qüestió, abans de res cal recordar el contingut de l'article 194 esmentat:

*"Contra la resolució del batlle instructor que acorda (...) la presó o la llibertat provisional, (...) es pot interposar recurs d'apel·lació en el termini dels cinc dies següents a la notificació davant el Tribunal de Corts. El magistrat designat l'admet a un sol efecte i, oït per escrit el Ministeri Fiscal i les parts dins el termini de deu dies, resol en un altre termini de deus dies **tant si han emès l'informe com si no ho han fet.**"*

La representació processal de la recurrent entén que la decisió del Tribunal de Corts ha de ser sempre adoptada dins el termini de vint dies, el qual resulta del tenor literal i taxatiu de l'article 194 esmentat. Si es fes dependre del moment en què el Ministeri Fiscal emetés el seu informe, el termini legal quedaria indeterminat.

Per contra, tant el Tribunal de Corts com el Ministeri Fiscal matisen el tenor literal del termini legal.

El Tribunal de Corts, en l'acte del 27 de juliol del 2015, després de referir-se al primer termini de deu dies, per escoltar el Fiscal i les parts, destaca que per a la fase decisòria del recurs el Tribunal de Corts disposa d'un altre termini de deu dies que "*comença un cop exhaurit el termini d'audiència a les parts*". És per aquest motiu, que en conjunt es va tardar 27 dies en decidir en lloc de 20.

Per la seva banda, el Ministeri Fiscal considera que d'acord amb l'article 86.1 de la Constitució, les normes de competència i de procediment aplicables a l'Administració de Justícia estan reservades a la llei; la seva interpretació i aplicació correspon, per tant, en exclusiva als tribunals ordinaris. Recorda la sentència del Tribunal Constitucional del 13 de març de 1997, en la qual se sosté que tot i que correspon al Tribunal Constitucional pronunciar-se sobre qualsevol lesió al dret a la jurisdicció no li pertoca resoldre respecte a la fórmula més adequada per computar els terminis processals o extraprocessals, ja que es tracta d'un àmbit d'interpretació jurídica de rang legal que correspon per definició als òrgans judicials ordinaris.

Tercer

Una vegada exposats els arguments contraposats, cal començar per precisar que aquest recurs d'empara invoca la vulneració de dos preceptes constitucionals: aquell que consagra el dret a un procés degut (article 10) i aquell que garanteix el dret a la llibertat (article 9).

De l'examen concret dels fets i dels arguments del cas plantejat, el Tribunal Constitucional no troba un fonament suficient per estimar una vulneració genèrica del dret al procés degut. S'hauria d'aplicar a aquest supòsit el cànon de constitucionalitat, tantes vegades repetit en les sentències d'aquest Tribunal. S'arribaria d'aquesta manera a la convicció que la presó preventiva de la recurrent, en aquest cas i tal com ha estat decidida per la jurisdicció penal competent, no resulta desproporcionada, absurda, ni arbitrària, atès que, en especial, la recurrent ha hagut de ser extradida d'Espanya, per ser posada a disposició de la justícia andorrana. En aquest punt, el recurs no pot ser estimat.

Quart

No obstant això, cal examinar l'altra vulneració al·legada sobre el dret a la llibertat. Aquí ja no és qüestió de si, conforme al cànon de constitucionalitat, la solució assolida és arbitrària o absurda. Es tracta de jutjar si la interpretació donada a l'article 194 del Codi de procediment penal és conforme, o no, al respecte obligat al dret fonamental a la llibertat, segons la Constitució. Aquest punt és essencial.

La privació de la llibertat personal només pot dur-se a terme mitjançant els procediments establerts a la Constitució i a les lleis. Això significa que les garanties legals de la llibertat personal –inclosos els terminis per decidir sobre ella– presenten rellevància constitucional i la seva correcta interpretació i

aplicació cauen de ple dins la competència d'aquest Tribunal Constitucional.

Com es va establir en la sentència del 20 d'abril del 2015, recaiguda en la causa 2014-44-RE, Janer Rossell c/ Principat d'Andorra, el dret a la llibertat es troba sota la protecció dels tribunals ordinaris i, en el seu defecte, del Tribunal Constitucional. I com declara la sentència del 7 de setembre del 2013, recaiguda en la causa 2013-19-RE, el dret a la llibertat ha de ser tingut en compte de manera preeminent i les restriccions a aquest dret han de ser interpretades amb rigor en els seus termes estrictes. D'aquestes restriccions no s'ha de fer una lectura laxa o extensiva.

Aplicats aquests criteris al cas que ens ocupa, es conclou que si l'article 194 del Codi de procediment penal preveu un termini total de 20 dies, dividit en dos de 10 dies, per revisar en apel·lació davant el Tribunal de Corts l'aute de presó d'un detingut. Una interpretació que permetés estendre de fet el termini de la decisió fins als 27 dies, ja no respectaria la garantia constitucional que aquest Tribunal ha d'emparar. Per això, el Tribunal de Corts ha de decidir sempre dins de la segona fase de 10 dies establerta en la Llei i això, tant si el Ministeri Fiscal i les parts han emès els seus escrits, com si no, cosa que es preocupa de precisar el precepte legal.

Efectivament, prima en aquest article la seva funció de garantir que, en aquest termini global i total de 20 dies, es ratifiqui la presó o s'acordi la llibertat provisional. Aquest termini, precís i concret en la Llei, té fonament i recolzament en la protecció constitucional de la llibertat personal i no pot quedar supeditat a la puntualitat o al retard dels tràmits judicials. Ans al contrari, la peremptorietat del termini legal ha de dur a conferir a aquests assumptes la prioritat o preferència necessària per al seu compliment rigorós, tenint en compte, fins i tot, la possible complexitat del cas.

Aquesta és la interpretació conforme a la Constitució, sustentada, a més de pels motius que acabem de dir, pel tenor mateix del precepte legal ordinari quan especifica que s'ha de resoldre "*en un altre termini de deus dies tant si han emès l'informe com si no ho han fet*". De manera que en aquest punt concret ha d'estimar-se el recurs i atorgar-se l'empara. La sentència invocada pel Ministeri Fiscal no és un obstacle a aquesta conclusió, perquè no fa referència al termini de l'article 194 del Codi esmentat.

Cinquè

La segona qüestió, avançada al principi, versa sobre quins són els efectes d'una resolució, com la contemplada en aquest cas, quan ha estat dictada fora del termini legal.

La part recurrent dóna per fet, sense cap raonament particular, que l'aute del Tribunal de Corts, dictat fora de termini, és nul i que la seva nul·litat ocasiona, sense més, la llibertat automàtica de la recurrent.

El Tribunal de Corts manifesta en el seu aute que mitjançant un incident de nul·litat d'actuacions no es pot pretendre que s'obri una nova instància jurisdiccional en què el mateix òrgan judicial hagi de tornar a examinar els arguments ja rebatuts en la resolució impugnada. Per consegüent, el Tribunal de Corts considerava que no hi havia lloc a acordar la llibertat immediata de la processada.

Davant d'aquestes dues posicions convé assenyalar el següent: la sanció jurídica aplicable a les resolucions judicials (providències, autes o sentències) dictades fora del termini depèn de la regulació legal vigent i, des de la perspectiva constitucional, de la gravetat de la lesió produïda en el dret fonamental afectat. Aquesta ponderació només es pot realitzar a la vista de les circumstàncies

particulars del cas. Únicament ponderant aquestes circumstàncies i allò que resulti del conjunt de les actuacions de fons, una vegada acabades, podrà jutjar-se si el retard va ser irrellevant o si va poder generar algun tipus de conseqüència de caràcter disciplinari, patrimonial, penal o d'algun altre tipus.

En aquest cas, el retard de 7 dies no produeix, des del punt de vista constitucional, la conseqüència sol·licitada per la part recurrent. No cal per això anul·lar la decisió de fons adoptada en els autes impugnats. Però tampoc s'ha d'ignorar la incorrecció de la interpretació adduïda per justificar el retard. Posar de manifest aquesta interpretació errònia pot servir, almenys, de reparació moral per a la recurrent, sense que es pugui, si menys no en aquest moment, dur més enllà les conseqüències de la infracció, com pretén la recurrent; pretensió que ha de quedar desestimada.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Estimar en part el recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Ivana Ostojic contra els autes del 27 de juliol del 2015 i del 2 de setembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts.

Segon

Declarar que la resolució tardana per part del Tribunal de Corts del recurs d'apel·lació presentat per la recurrent va vulnerar el seu dret a la llibertat, reconegut a l'article 9.1 de la Constitució.

Tercer

Desestimar el recurs d'empara en la resta de les seves pretensions.

Quart

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra.

Ivana Ostojic, al president de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 22 de desembre del 2015.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori
Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat